

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่าย
ศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
MANAGING AN ENVIRONMENT CONDUCIVE TO STUDENT LEARNING FOR SRI CHIANGMAI
NETWORK GROUP 3 UNDER THE NONG KHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFIC1

อุไรพร นครธรรม¹, สุรางคนา มั่นยานนท์²

URAIORN NAKORNTHAM¹, SURANGKANA MONYANON²

Received: December 3, 2022 Revised: December 14, 2022 Accepted: February 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 จำนวน 52 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรง (Index of item objective congruence) ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภูมิทัศน์ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาทบุคลากรให้มีความชัดเจน ด้านความปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการสิ่งที่จะทำให้เป็นภัยแก่นักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านภูมิทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรบำรุงรักษาภูมิทัศน์ในโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม, การเรียนรู้ของนักเรียน

¹ สาขาวิชาการบริหารศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี / Educational Administration Education Program Ratchathani University, Udonthani Campus

อีเมลผู้ติดต่อ: uraiporn.nkt@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study environmental management and guidelines for developing an environment conducive to student learning for Sri Chiangmai network group 3 under the Nong Khai Primary Education Service Area Office 1. The sample group of informants were teachers in educational institutions in Sri Chiangmai Network Group 3; 52 people were selected using the ready-made tables of Krejcie and Morgan and stratified random sampling. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire for 42 items with Index of Item Objective Congruence (IOC) values between 0.67 and 1.00, and the reliability was 0.86. The statistics used to analyze the data were frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The research showed that the Nong Khai Primary Educational Service Area Office should manage an environment that helps the students of Sri Chiangmai Network Group 3 learn. Overall, each aspect is at a high level (\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.51), and when considering each element, it was found that all parts were at a high level. Management had the highest average, and landscape had the lowest standard. 2. Guidelines for developing a management environment conducive to learning for Sri Chiangmai network group 3 shall be under the Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1 for management, and administrators shall define the roles of the personnel. They manage things that could cause harm. Buildings: they must maintain the structure so that it is always in good working order. Teaching encourages teachers to do research in the classroom. The landscape they keep for schools.

Keywords: Environment management, Student learning

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และการคมนาคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจการเมืองและด้านวัฒนธรรม มีการจัดระเบียบทางสังคมกลายเป็นสังคมระบบเศรษฐกิจสากลที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเตรียมคุณภาพของประชากรจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาช่วยพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ ให้แก่ปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศ โดยใช้แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า ช) ที่กำหนด

ขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคมทุนทางเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาดนและสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายจิตใจ และสติปัญญา เนื่องจากคนเป็นเป้าหมายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นระดับชาติ

ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองและถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้พร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 14) ปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ นอกจากครูแล้วยังมีอีกปัจจัยหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน อาคารประกอบ การสถาน ที่บริเวณรวมทั้งบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนทุกชนิด ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจ และพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติหน้าที่การงานของทุกคนในสถานศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ (เหนียว ศีลาวงศ์, 2551, หน้า 11)

การบริหารจัดการที่ทำให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์โรงเรียนต้องมีสังคมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุ และเทคโนโลยีงบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดีทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด ได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นที่ชื่นชมของชุมชน รวมทั้งเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียง ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการเรียนผู้เรียนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาคือการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนดังที่ (Astin, 1971, p. 64) กล่าวว่า หน้าที่สำคัญของสถานศึกษาจะต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากนักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานศึกษาและชื่อเสียงของสถานศึกษานั้น ๆ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนทุกด้านโดยเฉพาะทัศนคติ บุคลิกภาพ และ คุณธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและทางวิชาชีพในอนาคตต่อไป ซึ่งเฟเธอร์สโตน (Featherstone, 1965, อ้างถึงใน ธนพร ศรีอนันต์, 2557, หน้า 2) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ดีจะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนนักศึกษาได้เป็นบุคคลที่พร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญทั้งทางร่างกายและ

จิตใจ อันจะเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีงามแก่นักเรียนนักศึกษา ทางด้านสื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงกล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนของครูพฤติกรรมเรียนของนักเรียน เพื่อนร่วมชั้น อาคารสถานที่ ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนเหล่านี้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนและการบริหารงานของโรงเรียน

การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเอื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้นั้นย่อมเป็นการช่วยให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบและเข้าใจถึงสภาพของตนเอง (พระมหาอำนาจ ครอบบุญ, 2547, หน้า 47) สอดคล้องกับ (โกวิท มัชฌิมา, 2550, หน้า 82) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพ และประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถความสนใจ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขจากสภาพแวดล้อมที่ดี กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเป้าหมายที่จะพัฒนาโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อยู่มาก เช่น ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ติดแม่น้ำโขง จึงทำให้อาจเป็นอันตรายแก่นักเรียน ปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่ไม่มากนัก ทำให้ห้องเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

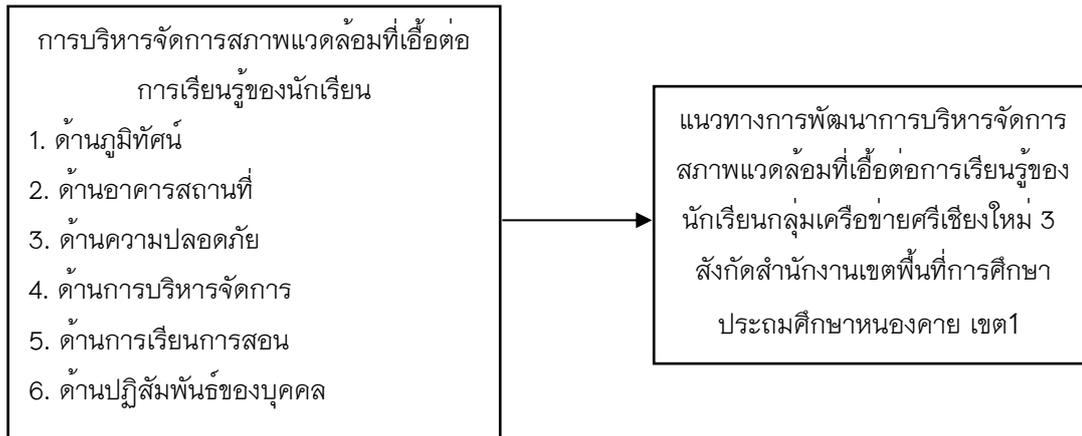
ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการเรียนและมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อจะได้ทราบสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ ด้านอาคารสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน และด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยใช้แนวคิดเรื่องสภาพแวดล้อมสถานศึกษาของ (นรา สมประสงค์, และ เสรี ลาซโรจน์, 2546, หน้า 67) ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาได้บางวิธีการดำเนินการออกเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้หน่วยที่ใช้ในการศึกษา (Unit of study) คือ สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 จำนวน 7 แห่ง ประชากร คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 60 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 52 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970, pp.608) โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้ค่าความเที่ยงตรง (IOC: Index of item – objective congruence) เท่ากับ 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

จำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และอายุราชการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ข้อคำถามตามเนื้อหาของแต่ละด้าน จำนวน 42 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ผู้ศึกษานำเครื่องมือและหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (วิทยาเขตอุดรธานี) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดของกลุ่มเป้าหมายการศึกษา ดังนี้ 1. บันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (วิทยาเขตอุดรธานี) เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียน และ 2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ผู้บริหารทางการศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และกำหนดวันรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 42-43) สำหรับสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item objective congruence) 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตอบแบบสอบถามมหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบ รายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านภูมิทัศน์	4.33	0.52	มาก
2	ด้านอาคารสถานที่	4.38	0.50	มาก
3	ด้านความปลอดภัย	4.40	0.52	มาก
4	ด้านการบริหารจัดการ	4.41	0.53	มาก
5	ด้านการเรียนการสอน	4.37	0.50	มาก
6	ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล	4.60	0.52	มาก
รวม		4.04	0.71	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้สอน โดยรวม รายด้านอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณา รายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.52) และภูมิทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.52)

ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ใช้แบบสอบถามคำถามปลายเปิดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 52 คน

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า มีข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนา ดังนี้

1.1 ด้านภูมิทัศน์ แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านภูมิทัศน์มีดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้สำหรับค้นคว้า เช่น ห้องสมุด สวนวิทยาศาสตร์ สวนเกษตร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำรั้วกันให้เป็นสัดส่วน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรจัดให้มีสนามเพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกาย และฝึกฝนด้านกีฬา 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีสวนหย่อม สวนดอกไม้ เพื่อสร้างบรรยากาศที่สดชื่น ร่มรื่น

1.2 ด้านอาคารสถานที่ แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านอาคารสถานที่ มีดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีห้องน้ำที่ถูกละอองน้ำเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีโรงอาหารที่ถูกละอองน้ำ และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีที่นั่งเล่น ที่พักผ่อน เพียงพอกับจำนวนนักเรียน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้มีสภาพการใช้งานได้ดีตลอดเวลา

1.3 ด้านความปลอดภัย แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความปลอดภัย มีดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับความปลอดภัย เช่น ป้ายบอกทาง ถังดับเพลิง เป็นต้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีทางออกฉุกเฉินหรือทางหนีไฟ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น แก่ครูและนักเรียน และมีการฝึกซ้อมอยู่เสมอ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการตัดแต่งกิ่งไม้ใหญ่ กิ่งไม้แห้ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่นักเรียน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องจรรยาบรรณ การใช้ถนน ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน

1.4 ด้านการบริหารจัดการ แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ มีดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางในการบริหาร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรที่ดี และมีความสามัคคีกลมเกลียวภายในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และความพึงพอใจในสถานศึกษา

1.5 ด้านการเรียนการสอน แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการเรียนการสอน มีดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการสอดส่องดูแลนักเรียนที่มีการเรียนรู้ช้าอย่างเป็นพิเศษ

1.6 ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล มีดังต่อไปนี้ 1) โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียน กับนักเรียน และนักเรียนกับครู 2) โรงเรียนควรจัดให้มีชั่วโมงว่างบ้างเพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลาย 3) โรงเรียนควรมีช่องทางติดต่อกับผู้ปกครอง เพื่อติดตามสอดส่องดูแลนักเรียน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายผลประเด็นที่สำคัญของการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และด้านภูมิทัศน์ ทั้งนี้ องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านอันได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการ และเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดี มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจและเกิดความสุขความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญญาภา คงมาลัย (2551, หน้า 87) ได้ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานสุพรรณบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2550 ใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านเนื้อหาและหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานสุพรรณบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2550 มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สมนึก สุระกุล (2549, หน้า 61) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลสรณ์ บัญญว้าง (2550, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านภูมิทัศน์ โดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ที่สะอาด ร่มรื่นมีสนามหญ้า สวนหย่อม เพื่อสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่นเป็นธรรมชาติ และมีการบำรุงรักษาให้คงสภาพดีอยู่เสมอ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ สวนสมุนไพร เรือนเพาะชำ ซึ่งมีป้ายชื่อบอกพันธุ์ไม้ชัดเจน และให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีบริเวณที่นั่งพักผ่อนที่เพียงพอและเหมาะสม รวมถึงมีแผนผังแสดงบริเวณและสถานที่ต่าง ๆ และป้ายบอกทางในโรงเรียนภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบจัดการสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียในโรงเรียนที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศดา ณาภรณ์รัฐ (2558, หน้า 45) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้าน ภูมิทัศน์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดอาคารสถานที่ มีห้องเรียนที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ภายในห้องเรียนมีการแบ่งสัดส่วนตามประโยชน์ใช้สอย มีพัดลมและแสงสว่างเพียงพอ มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการจัดทำทางเดินระหว่างอาคารเรียนเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของนักเรียน เพราะเหล่านี้ถือว่เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน บริเวณแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน บุคลากรและวัสดุต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักเรียนล้วนเป็นสิ่งแวดล้้อมที่สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร อติศักดิ์ (2555, หน้า 71) ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความปลอดภัย โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการสิ่งที้อาจเป็นภัยแก่นักเรียน เช่น บริเวณที้อาจจะเป็นอันตรายควรจัดการอุปกรณ์ที้อาจเกิดความชำรุด เสียหาย จัดทำรั้วรอบโรงเรียนเพื่อให้มีความปลอดภัย มีการจัดบริเวณจราจร เช่น ทางเท้า เส้นทางสำหรับรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และมีที่จอดเป็นสัดส่วน และผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบการจราจรหน้าโรงเรียน และรอบ ๆ โรงเรียนให้มีความปลอดภัย รวมถึงจัดให้มีสารวัตรจราจร หรือสารวัตรสนามกีฬา เพื่อดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน ภายใต้การกำกับดูแลของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฐนันท์ บันลายนาค (2552, หน้า 23) ซึ่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ความสำคัญในเรื่องการจัดระบบความปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยมีการวางมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษา และทำการชี้แจงให้ครูและนักเรียนทุกคนได้ทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา สตราตัน (2556, หน้า 56) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านความปลอดภัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นอิสระเพื่อให้เกิดความคล่องตัว เป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง การประสานความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจ สร้างความเชื่อมั่น ยึดหยุ่น ยกย่องและให้รางวัล และผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดงบประมาณที้อำนวยความสะดวกในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีการจัดแผนภูมิองค์กรและโครงสร้างการบริหารที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมถึงมีระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมติดตามผลงานและประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศดา ณาภรณ์รัฐ (2558, หน้า 47) ได้ศึกษา

สภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดทำแผนและกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละวิชา เหมาะสมกับสาระ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความสนใจค้นคว้าข้อมูลที่น่าสนใจอยู่เสมอ รวมถึงครูทุกคนมีความสามารถ เหมาะสม มีการพัฒนาตนเองโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาทางความคิด มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และตรงตามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการสร้างให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์สุตา เกณเชี่ยวชาญ (2561, หน้า 55) ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านหนองซากแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการแสดงออกทางวัฒนธรรมไทยและมารยาทที่ดีงามระหว่างบุคคลในโรงเรียน เช่น ครูกับครู ครูกับนักเรียน ครูกับบุคลากรอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวของนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนอันเป็นประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเพื่อสร้างสัมพันธ์อันดี ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมของนักเรียนในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อปลูกฝังความรัก ความสามัคคีในกลุ่มเพื่อน มีการปรึกษาหารือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเวลามีปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงสุดา บุรเนตร (2554, หน้า 46) ได้ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประเด็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยรายด้านมากที่สุดพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุด จากการศึกษานี้พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความปลอดภัย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล และด้านภูมิทัศน์ ทั้ง 6 ด้านนี้ต้องพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุด แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านภูมิทัศน์ มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ด้านภูมิทัศน์ มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ใช้สำหรับค้นคว้า เช่น ห้องสมุด สวนเกษตร บริหารต้องจัดทำรั้วกันให้เป็นสัดส่วน มีการจัดสนามเพื่อให้นักเรียนได้ออกกำลังกาย และฝึกฝนทักษะด้านกีฬา ผู้บริหารควรจัดให้มีสวนหย่อม สวนดอกไม้ เพื่อสร้างบรรยากาศที่สดชื่น ร่มรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศศา ฌณาสนัญ (2558, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนได้พร้อมที่จะเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้มากที่สุด

2.2 ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต อาคารสถานที่ มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีห้องน้ำที่ถูกละลักษณะ เพียงพอกับจำนวนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีโรงอาหารที่ถูกละลักษณะ และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีที่นั่งเล่น พักผ่อนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้มีสภาพการใช้งานได้ดีตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ นภาพร อติศักดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการจัดอาคารสถานที่ มีห้องเรียนที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ภายในห้องเรียนมีการแบ่งสัดส่วนตามประโยชน์ใช้สอย มีพัดลมและแสงสว่างเพียงพอ มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการจัดทำทางเดินระหว่างอาคารเรียนเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของนักเรียน เพราะเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

2.3 ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านความปลอดภัย มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น ป้ายบอกทาง ถังดับเพลิง เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีทางออกฉุกเฉินหรือทางหนีไฟ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น แก่ครูและนักเรียนและมีการฝึกซ้อมอยู่เสมอ จัดให้มีการตัดแต่งกิ่งไม้ใหญ่ กิ่งไม้แห้ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่นักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ความรู้เรื่องจรรยา การใช้ถนนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อาริยา สตาร์ตัน (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านความปลอดภัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับ

เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ควรจัดการสิ่งที่อาจเป็นภัยแก่นักเรียน เพื่อความปลอดภัยสูงสุดแก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

2.4 ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับ มาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และมีความสามัคคี และความพึงพอใจในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ทัศนศึกษา ภูมิภาคส์ณัฐ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นอิสระเพื่อให้เกิดความคล่องตัว เป็นผู้อำนวยการความสะอาดแก่นักเรียนในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง การประสานความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมถึงมีการอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.5 ด้านการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านการเรียนการสอน มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการสอดส่อง ดูแลนักเรียนที่มีการเรียนรู้ฯ อย่างเป็นพิเศษ เพื่อความเสมอภาคในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์สุตา เกณธ์เชี่ยวชาญ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านหนองซางแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดทำแผนและกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละวิชา เหมาะสมกับสาระสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

2.6 ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล มีดังต่อไปนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมมุ่งเน้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ในรูปแบบกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู รวมถึงการจัดชั่วโมงว่างเพื่อให้นักเรียนได้มีความผ่อนคลาย ควรมีช่องทางติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อเพื่อติดตาม สอดส่อง ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงสุตา บุรเนตร (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการแสดงออกทางวัฒนธรรมไทยและมารยาทที่ดีงามระหว่างบุคคลในโรงเรียน

เช่น ครูกับครู ครูกับนักเรียน ครูกับบุคลากรอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวของนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนอันเป็นประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านภูมิทัศน์ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เรื่อง การจัดทำแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ผู้บริหารควรเน้นการจัดแหล่งเรียนตามธรรมชาติ เช่นสวนสมุนไพร เรือนเพาะชำ มีป้ายชื่อพันธุ์ไม้บอกชัดเจน และให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง มีการอนุรักษ์บำรุงรักษาต้นไม้ใหญ่ในบริเวณโรงเรียนเป็นอย่างดี

1.2 ด้านอาคารสถานที่ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบความเรียบร้อยของอาคารสถานที่และมีการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรเน้นเรื่องการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบความเรียบร้อยของอาคารสถานที่และมีการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีห้องน้ำที่ถูกละเลยลักษณะเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

1.3 ด้านความปลอดภัย รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดระบบการจราจรบริเวณหน้าโรงเรียนและรอบ ๆ โรงเรียนให้มีความปลอดภัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นเรื่องการจัดการให้ความรู้และฝึกซ้อมนักเรียนกรณีเกิดวาทภัย อัคคีภัย อุทกภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น แก่ครูและนักเรียนและมีการซักซ้อมอยู่เสมอ

1.4 ด้านการบริหารจัดการรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดงบประมาณสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดงบประมาณสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรที่ดีและมีความสามัคคีกลมเกลียวภายในสถานศึกษา

1.5 ด้านการเรียนการสอน รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองจากสิ่งเสพติดและจากสังคมบริโภคนิยมให้เรียนรู้ เข้าใจลึกซึ้งตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้พัฒนาการเรียนรู้อยู่ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองจากสิ่งเสพติดและจากสังคมบริโภคนิยมให้เรียนรู้ เข้าใจลึกซึ้งตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.6 ด้านปฏิสัมพันธ์บุคคล รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักในระบอบประชาธิปไตย ผูกพันและภูมิใจในสถานศึกษาของตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักในระบอบประชาธิปไตย ผูกพันและภูมิใจในสถานศึกษาของตน มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างความคิดเห็น ในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

2.3 ควรนำผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 ในเรื่อง ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางพัฒนาเป็นอย่างไร โครงสร้างกระบวนการไปสู่แนวทางพัฒนาที่สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กมลสรศักดิ์ บุญกว้าง. (2550). *การจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณิศดา ธนภัสร์ณัฐ. (2558). *สภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี*. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ดวงสุดา บุรเนตร. (2554). *การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นภาพร อติศักดิ์. (2555). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนชุมชนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เบญญาภา คงมาลัย. (2551). *ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2550*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอร์น.
- พิชญ์สุดา เกณชัชวชาญ. (2561). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านถนนงาช้าง สังกัดเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมนึก สุระกุล. (2549). *ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เหนียว ศีลาวงค์. (2551). *การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว*. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.